A digitális örökség szolgálatában – jubileumi konferenciát rendezett az OSZK a webarchiválásról

2026/11/23

Tizedik alkalommal rendezte meg 2026. november 18-án könyvtárunk a *404 Not Found – Ki őrzi meg az internetet? A webarchiválás és a born digital tartalmak megőrzésének aktuális problémái* című konferenciát és kerekasztal-beszélgetést.

[1]

Tizedik alkalommal rendezte meg 2026. november 18-án könyvtárunk a *404 Not Found – Ki őrzi meg az internetet? A webarchiválás és a born digital tartalmak megőrzésének aktuális problémái* című konferenciát és kerekasztal-beszélgetést. A jubileumi rendezvény a magyar webarchiválás elmúlt évtizedének eredményeit és tanulságait, valamint a digitálisan születő tartalmak megőrzésének technológiai, jogi és szakmai kihívásait állította középpontba.

A konferencia végén Gerencsér Judit, az OSZK megbízott főigazgatója a nemzeti könyvtár nevében köszönetet mondott a nyugdíjba vonuló Drótos Lászlónak, a hazai digitális kultúra és webarchiválás meghatározó alakjának.

A konferencia megnyitóján **Gerencsér Judit** megbízott főigazgató köszöntötte a résztvevőket. Beszédében hangsúlyozta, hogy a *404 Not Found – Ki őrzi meg az internetet?* rendezvénysorozat mára önálló szakmai márkává vált, amely nívót, minőséget és elismertséget képvisel. Mint fogalmazott, a nemzeti könyvtár küldetése a magyar kulturális örökség összegyűjtése, megőrzése és hozzáférhetővé tétele, ez a feladat azonban napjainkra jóval túlmutat a hagyományos dokumentumokon. Kultúránk, tudásunk és közös emlékezetünk egyre nagyobb része eleve digitális formában születik, és sok esetben kizárólag az interneten vagy a közösségi médiában érhető el. A weboldalak, digitális dokumentumok, elektronikus levelezések, online művészeti alkotások és más digitálisan létrejött tartalmak megőrzése ezért a közgyűjtemények egyik meghatározó feladatává vált.

[2]

[3]

A megbízott főigazgató felidézte, hogy az OSZK Webarchívum létrehozásának előkészítő munkálatai 2017-ben kezdődtek meg. Az azóta eltelt időszakban az OSZK munkatársai jelentős szakmai munkával, nemzetközi együttműködésekre és tapasztalatokra támaszkodva alakítottak ki új szolgáltatásokat és valósítottak meg innovációkat. Kiemelte a nemzetközi pályázatok révén létrejött szakmai kapcsolatokat, valamint a Luxemburgi Nemzeti Könyvtár és a Skót Nemzeti Könyvtár képviselőinek korábbi látogatásait. Hangsúlyozta, hogy a webarchiválás ma már nem pusztán informatikai és technológiai kérdés: összefügg a nyelvi és kulturális sokszínűség megőrzésével, a mesterséges intelligencia térnyerésével, a szerzői joggal, az adatvédelemmel és a közgyűjtemények hosszú távú fenntarthatóságával is.

A konferencia előadói ezeknek az összetett kérdéseknek
a különböző szempontjait járták körül.

Common Crawl Use Cases
Natural Language Processing
Language modeling
Information Retrieval (search indexes)
Internet security research
Web Science
Semantic Web and Linked Data
Sociopolitical research
Economic research
A lot more... [3]
... and many "derivative" datasets!
számos adatkészlet is született a Common Crawl adataiból,
ORSZÁGOS SZÉCHÉNYI KÖNYVTÁR
1802
BIBLIOTHECA NATIONALIS

[4]

Papers Citing Common Crawl
Egyébként ki használja ezeket az adatokat?
ORSZÁGOS SZÉCHÉNYI KÖNYVTÁR
1802
BIBLIOTHECA NATIONALIS HUNGARIAE

[5]

A szakmai programot a **Common Crawl előadóinak** angol nyelvű, online videóüzenete nyitotta meg *Who Gets Crawled? Coverage and Policies at Common Crawl (Mit mentünk? Gyűjtőkör és alapelvek a Common Crawlnál)* címmel. A nonprofit szervezet rendszeresen feltérképezi az internetet, és az összegyűjtött webes archívumokat ingyenesen hozzáférhetővé teszi. A 2008 óta több mint 300 milliárd weboldalt összegyűjtő projekt havonta hozzávetőleg 2,5 milliárd új oldallal bővíti archívumát, amelyet világszerte kutatók, archiválók és fejlesztők használnak. Az előadás a gyűjtési szempontok kialakításának nehézségeit mutatta be, különös tekintettel arra, hogy a keresőrobotok jóval több URL-t találnak, mint amennyit a rendelkezésre álló erőforrásokkal le lehet tölteni.

A linkalapú rangsorolás következtében az angol és néhány nagyobb nyelvű tartalom aránytalanul nagy részt kap az archiválási keretből, miközben a kisebb nyelvi közösségek háttérbe szorulnak. A Common Crawl új törekvései között ezért kiemelt szerepet kapott az alulreprezentált nyelvek felkutatása, a webes szövegek pontosabb nyelvi azonosítása és a nem angol nyelvű tartalmak gyűjtésének bővítése. Az előadás kitért arra is, hogy a generatív mesterséges intelligencia terjedésével egyre több webhely korlátozza a keresőrobotok hozzáférését, gyakran anélkül, hogy különbséget tenne az archívumok, a keresőmotorok és a mesterségesintelligencia-fejlesztő cégek között. Ez új kérdéseket vetett fel az archiválás feltételeiről és a megőrzendő tartalmak kiválasztásának felelősségéről.

[6]

[7]

Drótos László, az OSZK munkatársa *Az eltűnő web nyomában – Tíz év sikerei, buktatói és tanulságai a nemzeti könyvtár webarchívumában* című előadásában összegezte a magyar nemzeti webarchívum létrehozásának és működésének első évtizedét. Felidézte, hogy az előkészítő munka 2017 elején indult el, és bár Magyarország a környező országok többségéhez képest később kezdte meg a webarchiválást, a digitálisan születő tartalmak megőrzésében már több évtizedes tapasztalattal rendelkező szakemberekre építhetett. A meglévő tudás, a gyakorlati megvalósítást rövid időn belül követő jogi szabályozás, valamint a nemzetközi szakmai együttműködések révén néhány év alatt sikerült ledolgozni a hátrányt, és nemzetközileg is elismert szolgáltatást kialakítani.

Az eredményekhez jelentősen hozzájárult a külföldi szakemberek által korábban kifejlesztett szoftverek alkalmazása és az általuk megosztott szakmai tudás. Az OSZK 2018-ban csatlakozott az International Internet Preservation Consortiumhoz, emellett az Internet Archive-tól magyar címlistát és a .hu országdomén alól lementett fájlokban teljes szövegű keresést biztosító támogatást kapott. A Common Crawl projekt legutóbb a magyar nyelvű tartalmakat is tartalmazó külföldi webhelyek adataival segítette a munkát. Drótos László ismertette az idei évben elért eredményeket, majd kitért az elmúlt évtized informatikai, szervezeti és személyi változásaira, valamint a digitális tartalmak előállításában és online terjesztésében bekövetkezett átalakulásokra. Előadása a sikerek mellett a fenntarthatóság kérdéseire és a folyamatosan változó digitális környezetből adódó kihívásokra is felhívta a figyelmet.

[8]

[9]

A nemzeti könyvtár webarchiválási tevékenységének aktuális technológiai nehézségeit **Kalcsó Gyula,** az OSZK Digitális Megőrzési és Webarchiválási Osztályának vezetője mutatta be. *A nemzeti könyvtár webarchiválási tevékenységének aktuális problémái* című előadásában arra kereste a választ, miként alakította át a webes és informatikai környezet gyors fejlődése az archiválás módszereit. Részletesen ismertette a HTTP-kéréseken alapuló, hagyományos keresőrobotok és az újabb, böngészőalapú crawlerek közötti különbségeket, valamint azt, hogy az eltérő technológiák milyen nehézségeket okoznak a nagy tömegű webes tartalom mentésekor. Bemutatta, hogy bizonyos webhelyek a hagyományos módszerekkel már nem archiválhatók megfelelő minőségben, ezért esetükben böngészőalapú megoldások alkalmazására van szükség.

Az előadás a mesterséges intelligencia elterjedésének következményeivel és az egyre gyakoribb robotkitiltások kezelésével is foglalkozott. Kalcsó Gyula a magyar webarchívum konkrét példáin keresztül szemléltette, hogyan változott a webhelyek archiválásának gyakorlata, milyen nehézségek merültek fel a kapcsolódó metaadatok előállításában, és miként kellett a robotkitiltások miatt átalakítani az oldalképek készítésére szolgáló programot.

[10]

[11]

Bánki Zsolt, a Magyar Nemzeti Levéltár Digitális Szolgáltatásfejlesztési Osztály vezetője *Az eltűnő emlékezet – évtizedes veszteségek a kulturális örökségben* című előadásában a digitálisan született kulturális javak megőrzésének elmaradásából fakadó veszteségekre irányította a figyelmet. Rámutatott, hogy az elektronikus levelezés 1990-es évekbeli elterjedésétől számítva már közel négy évtizede jelennek meg a kulturális örökség részét képező digitális tárgyak, műalkotások, dokumentumok, kéziratok és egyéb objektumok. Ezek kezelésének módszertana azonban mindmáig nem épült be magától értetődő módon a memóriaintézmények gyakorlatába. A hiányosságok egyre nagyobb és pótolhatatlan űrt hagynak a kulturális örökségben. Az előadás a digitálisan létrejött objektumok sokféleségének áttekintésével és az érintett intézményi területek bemutatásával érzékeltette a probléma súlyát.

[12]

[13]

A digitális tartalmak megőrzésének jogi vonatkozásait **Keller-Gera Adrienn** jogász ismertette. *A born digital tartalmak kezelésének jogi kihívásai* című előadásában áttekintette az archiválás és a későbbi hozzáférhetővé tétel szempontjából meghatározó jogterületeket, különösen a szerzői jog, a személyes adatok védelme és a kulturális örökség megőrzésének kapcsolódási pontjait. Kitért arra, milyen feltételekkel archiválhatók a természetes személyekre vonatkozó adatokat tartalmazó webes tartalmak, valamint a mesterséges intelligencia térnyerésével összefüggésben felmerülő szerzői jogi kérdésekre is. Kiemelte a szerzőség és az eredetiség fogalmának értelmezését, valamint az emberi alkotói hozzájárulás jelentőségét. Az előadás végül azt vizsgálta, hogy a technológiai fejlődés új kihívásaira milyen válaszokat adhat a jogalkotás, a jogértelmezés és a közgyűjteményi gyakorlat.

[14]

[15]

Németh Márton a Debreceni Egyetem képviseletében a terület felsőoktatási képzésekbe történő beépítésének lehetőségeit ismertette *Webarchiválás a könyvtár- és információtudományi felsőoktatásban* című előadásában. Bemutatta, miként hasznosíthatók a webarchiválásról szóló, az OSZK-ban megvalósított akkreditált tanfolyam oktatási anyagai az egyetemi képzésben, és felidézte az ELTE Bölcsészettudományi Karának Könyvtár- és Információtudományi Intézetében tartott vendégelőadásait is. Előadásának középpontjában a Debreceni Egyetem Bölcsészettudományi Karán 2025-ben elindított, a könyvtár- és információtudományi mesterszakos hallgatóknak szóló webarchiválási kurzus felépítése, témakörei és oktatási tapasztalatai álltak. Emellett ismertette az egyetem Informatikai Karának doktori képzésében meghirdetett, webarchiválással foglalkozó választható tantárgy kereteit.

RÉGI-ÚJ KÉRDÉSEK:
WEBES FORRÁSOK ÉS
ARCHÍVUMELMÉLET EGYMÁS TÜKRÉBEN
Sárközi-Lindner Zsófia
ELTE BTK
ELTE HTK Irodalomtudományi
Kutatóközpont DigiPhil

[16]

értékelnie és szelektálnia
(Schellenberg 1956)

[17]

A webarchívumok történeti forrásként való értelmezését **Sárközi-Lindner Zsófia**, az ELTE Bölcsészettudományi Karának munkatársa járta körül *Régi-új kérdések: webes források és archívumelmélet egymás tükrében* című előadásában. Rámutatott, hogy a webes források sajátosságai több ponton is próbára teszik a hagyományos levéltári elveket. A szelekció, a kontextus, a proveniencia, a reprezentáció és a közvetítői szerepek kérdései ugyanakkor nem kizárólag a webarchiválással jelentek meg az archívumelméletben. A digitális környezet ezeket a korábban is ismert problémákat új összefüggésekbe helyezte, és egyes esetekben újragondolásukra késztetett. Az előadás a webarchívumokat a levéltári elvek egyfajta stressztesztjeként értelmezte, kitérve arra is, milyen szerepet játszhatnak a történészi szempontok a jövő történeti forrásbázisának kialakításában.

[18]

[19]

A konferencia előadói között **Ferenci Tamás** *Lelkes amatőrként a digitális archiválás világában* címmel egy magánkezdeményezésből létrejött archívum történetét mutatta be. Elmondta, hogy a 2026-os országgyűlési választások előtt néhány nappal, saját megérzésére alapozva kezdte el politikusok Facebook-oldalainak mentését, hogy az így összegyűjtött tartalmakból nyilvános archívumot hozzon létre arra az esetre, ha a választás után egyes oldalak eltűnnének. A feltételezés hamar beigazolódott, így a mentések jelentősége is felértékelődött. A projekt folytatásaként 2026 nyarán megkezdte egy önálló weboldal kialakítását. A munka során több mint 100 politikus 720 ezer bejegyzését mentette le, amelyek 650 ezer fényképet és 1,5 TB-nyi videót tartalmaztak. Az így létrejött archívum bárki számára elérhető. Az előadó ismertette a projekt hátterét, motivációit, munkafolyamatát, technikai megoldásait és nehézségeit, valamint az adatbázis archiváláson túlmutató elemzési lehetőségeit. Példája azt is szemléltette, hogy a digitális örökség megőrzéséhez magánszemélyek is érdemben hozzájárulhatnak.

ORSZÁGOS
SZÉCHÉNYI
KÖNYVTÁR
1802
BIBLIOTHECA
NATIONALIS
HUNGARIA

[20]

ORSZÁGOS
SZÉCHÉNYI

[21]

A konferencia előadásait *A webarchiválás és a born digital tartalmak megőrzésének aktuális problémái – Múlt, jelen és jövő* című kerekasztal-beszélgetés követte.

A résztvevők **Bánki Zsolt** (MNL), **Drótos László** (OSZK), **Horváth Adrienn** (Vörösmarty Mihály Könyvtár, igazgató), **Kalcsó Gyula** (OSZK), **Moldován István (**Pázmány Péter Katolikus Egyetem Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar, könyvtárvezető) és **Petrik Máté** (Társadalmi Kapcsolatokért és Kultúráért Felelős Minisztérium, ágazati digitalizációért és digitális szolgáltatásokért felelős helyettes államtitkár) voltak.

A beszélgetés az előadásokban felvetett kérdések közös megvitatására, valamint a webarchiválás és a digitálisan született tartalmak megőrzésével kapcsolatos múltbeli tapasztalatok, jelenlegi nehézségek és jövőbeli lehetőségek áttekintésére adott alkalmat. A rendezvény kérdésekkel, hozzászólásokkal és szakmai vitával zárult.

[22]

[23]

A jubileumi konferencia egyben egy meghatározó szakmai életút előtti tisztelgés alkalma is volt.

Gerencsér Judit megbízott főigazgató a rendezvény végén a nemzeti könyvtár nevében búcsúzott Drótos Lászlótól, aki 2026 végén fejezi be aktív munkáját az OSZK-ban. Beszédében a magyar internet egyik úttörőjeként és a hazai digitális kultúra meghatározó alakjaként méltatta a szakembert. Felidézte, hogy bár eredeti végzettsége szerint geológus mérnök, már a Miskolci Egyetemi Könyvtárban végzett munkája során a számítógépek, a hálózatok és az információhoz való új hozzáférési lehetőségek világa vált számára meghatározó szakmai területté. Saját megfogalmazását idézve: „nem a könyvek, hanem a számítógépek csábították a könyvtárba”.

Drótos László az internet magyarországi megjelenésének kezdetétől aktívan részt vett a hazai digitális világ alakításában. Megalapította a KATALIST szakmai levelezőlistát, 1994-ben társaival elindította a Magyar Elektronikus Könyvtárat, később pedig a Digitális Képarchívum és a webarchiválás létrejöttében is meghatározó szerepet vállalt. Ezek a kezdeményezések mára a nemzeti könyvtár digitális működésének alapvető pilléreivé váltak.

[24]

[25]

Gerencsér Judit külön kiemelte Drótos László korai felismerését, miszerint a digitális örökség megőrzése nem korlátozódhat a hagyományos dokumentumtípusokra: az interneten létrejövő tartalmakat és a folyamatosan változó digitális kultúra lenyomatait is meg kell őrizni. A szakember már 2006-ban megfogalmazott elképzelése az OSZK fejlesztési programjának köszönhetően később megvalósítható projektté, majd önálló szakmai területté fejlődött. A magyar webarchívum szakmai koncepciója, informatikai háttere és működésének megalapozása elválaszthatatlan Drótos László munkásságától.

A főigazgató méltatásában az alkotó kíváncsiságot, a szakmai igényességet és a közösség iránti felelősséget emelte ki. Hangsúlyozta, hogy Drótos László nemcsak létrehozott és fejlesztett, hanem tudását is széles körben megosztotta: publikált, előadásokat tartott, tananyagokat készített, és kollégák generációit segítette a digitális világban való eligazodásban. Munkáját türelem és természetes segítőkészség jellemezte, a hozzá fordulók mindig figyelmes, alapos és megértő válaszra számíthattak.

Gerencsér Judit a nemzeti könyvtár nevében megköszönte mindazt, amit Drótos László az elmúlt évtizedekben létrehozott, elindított és továbbadott, köszönetet mondva a szakmai kíváncsiságáért, tudásáért, türelméért, segítőkészségéért és a közös ügy iránti következetes elkötelezettségéért.

Drótos László szakmai teljesítményét számos elismeréssel jutalmazták. A Kalmár László-díj, a Magyar Elektronikus Könyvtár létrehozásáért kapott életműdíj és a Hungarnet-díj mellett 2024-ben az Országos Széchényi Könyvtár Széchényi Ferenc-emlékéremmel ismerte el munkásságát, ugyanabban az évben pedig a Szinnyei József-díjat is átvehette.

[26]

[27]

Kapcsolódó tartalom:
A konferencia programja [28]
2026/11/22 - 11:38

Source URL: https://oszk.hu/en/node/7978

Links:
[1] https://oszk.hu/sites/default/files/404-Not-Found-konferencia_261118_foto-VAL_04.jpg
[2] https://oszk.hu/sites/default/files/404-Not-Found-konferencia_261118_foto-VAL_07.jpg
[3] https://oszk.hu/sites/default/files/404-Not-Found-konferencia_261118_foto-VAL_02.jpg
[4] https://oszk.hu/sites/default/files/404-Not-Found-konferencia_261118_foto-VAL_08.jpg
[5] https://oszk.hu/sites/default/files/404-Not-Found-konferencia_261118_foto-VAL_06.jpg
[6] https://oszk.hu/sites/default/files/404-Not-Found-konferencia_261118_foto-VAL_10.jpg
[7] https://oszk.hu/sites/default/files/404-Not-Found-konferencia_261118_foto-VAL_13.jpg
[8] https://oszk.hu/sites/default/files/404-Not-Found-konferencia_261118_foto-VAL_52.jpg
[9] https://oszk.hu/sites/default/files/404-Not-Found-konferencia_261118_foto-VAL_51.jpg
[10] https://oszk.hu/sites/default/files/404-Not-Found-konferencia_261118_foto-VAL_19.jpg
[11] https://oszk.hu/sites/default/files/404-Not-Found-konferencia_261118_foto-VAL_18.jpg
[12] https://oszk.hu/sites/default/files/404-Not-Found-konferencia_261118_foto-VAL_23.jpg
[13] https://oszk.hu/sites/default/files/404-Not-Found-konferencia_261118_foto-VAL_21.jpg
[14] https://oszk.hu/sites/default/files/404-Not-Found-konferencia_261118_foto-VAL_25.jpg
[15] https://oszk.hu/sites/default/files/404-Not-Found-konferencia_261118_foto-VAL_26.jpg
[16] https://oszk.hu/sites/default/files/404-Not-Found-konferencia_261118_foto-VAL_27.jpg
[17] https://oszk.hu/sites/default/files/404-Not-Found-konferencia_261118_foto-VAL_28.jpg
[18] https://oszk.hu/sites/default/files/404-Not-Found-konferencia_261118_foto-VAL_53.jpg
[19] https://oszk.hu/sites/default/files/404-Not-Found-konferencia_261118_foto-VAL_31.jpg
[20] https://oszk.hu/sites/default/files/404-Not-Found-konferencia_261118_foto-VAL_34.jpg

[21] https://oszk.hu/sites/default/files/404-Not-Found-konferencia_261118_foto-VAL_40.jpg
[22] https://oszk.hu/sites/default/files/404-Not-Found-konferencia_261118_foto-VAL_38.jpg
[23] https://oszk.hu/sites/default/files/404-Not-Found-konferencia_261118_foto-VAL_55.jpg
[24] https://oszk.hu/sites/default/files/404-Not-Found-konferencia_261118_foto-VAL_44.jpg
[25] https://oszk.hu/sites/default/files/404-Not-Found-konferencia_261118_foto-VAL_49.jpg
[26] https://oszk.hu/sites/default/files/404-Not-Found-konferencia_261118_foto-VAL_50.jpg
[27] https://oszk.hu/sites/default/files/404-Not-Found-konferencia_261118_foto-VAL_46.jpg
[28] https://oszk.hu/rendezvenyek/404-not-found-ki-orzi-meg-az-internetet_261118
[29] https://oszk.hu/en/category/foszotar-es-pozicionalo/hirek
[30] https://oszk.hu/en/category/foszotar-es-pozicionalo/hirek-cimlapon